

УДК: 616-022.854-053.2(477.54)

В. А. Клименко, А. В. Серветник, Л. М. Адарюкова
Харківський національний медичний університет, КЗОЗ ОДКЛ № 1

Характеристика пилкової сенсibiliзації у дітей Харківського регіону

Ключові слова: діти, поліноз, пилкова сенсibiliзація.

За даними ВООЗ близько 5 % дорослого та 15 % дитячого населення страждають на алергічні захворювання. Питома вага полінозів серед них становить до 29 % [3]. Найбільш поширеними клінічними проявами полінозів є алергічний риніт (95–98 %), алергічний кон'юнктивіт (91–95 %) та бронхіальна астма (30–40 %). Проблема діагностики та лікування полінозів має значні регіональні відмінності – вони зумовлені різницею в кліматичних умовах, флорі, строках пилкування рослин, властивостей пилку (змінюю його алергенних якостей залежно від екологічного стану довкілля) [1]. Становлення аеропалінологічної служби в Україні було розпочато лише в 1990-ті роки – проведені дослідження переконливо свідчать, що не можна екстраполювати дані, отримані в межах однієї клімато-географічної зони, на інші. Навіть в межах однієї країни є суттєві відмінності в спектрі пилкової сенсibiliзації, строках початку і тривалості клінічних проявів полінозів [6].

Мета дослідження – удосконалення діагностики та лікування полінозів у дітей Харківської області шляхом встановлення регіональних особливостей пилкової сенсibiliзації.

Матеріали та методи дослідження

Роботу виконано на базі Обласного дитячого алергоцентру при КЗОЗ ОДКЛ № 1 (головний лікар – О. В. Піонтковська). Проведено ретроспективний аналіз історій хвороб дітей з алергічними захворюваннями, що знаходилися на обстеженні в центрі протягом 2010 року. Визначення пилкової сенсibiliзації проводили методом шкірного ротаційного прик-тесту за методикою Б. М. Пухлика [2]. Було досліджено реакції до 37 пилкових алергенів виробництва ТОВ «Імунолог» (Вінниця, Україна); спектр алергенів наведено в таблиці 1. При аналізі враховувалися позитивна, виражено позитивна та

гіперергічна реакції (від «++» до «++++»). Статистичну обробку результатів виконано методами параметричної статистики на комп'ютері з використанням програми «Excel 2003».

Результати та їх обговорення

У 2010 році алерготестування з пилковими алергенами проведено у 685 дітей віком 3–17 років з такими нозологічними формами: бронхіальна астма (426 дітей), алергічний риніт (368), атопічний дерматит (127), алергічний дерматит (42), кропив'янка (41). Значущу сенсibiliзацію до пилкових алергенів виявлено у 311 (45,04 %) дітей, серед них хлопчиків – 29,58 %, дівчаток – 70,42 %. Отримані результати представлено у таблиці (рослини ранжовано щодо зменшення їх алергологічних властивостей).

У більшості дітей (276 пацієнтів, 88,7 %) відмічена полівалентна сенсibiliзація.

Аналіз пилкової сенсibiliзації дозволив виявити найбільш репрезентативні алергенні таксони для Харківського регіону – бур'янисті трави (амброзія, полин, цикламена). Серед дерев перші рангові місця за алергенними властивостями посідають тополя, акація, клен, вільха, дуб. Береза, пилок якої є частою причиною полінозів у багатьох місцевостях, у Харківському регіоні займає лише 21-ше рангове місце та є причиною сенсibiliзації у 28 % хворих з алергічними хворобами. Незвичною є висока сенсibiliзація до пилку кульбаби (46 %) та шавлю кінського (36 %).

Порівняння пилкової сенсibiliзації в різних регіонах України дозволяє зробити висновок, що спектр пилкової сенсibiliзації схожий у Харківській, Запорізькій (С. М. Недільська, 2010) та Луганській (Р. М. Альошина, 2006) [4] областях, але відрізняється від патерну Київського та Вінницького регіонів, де провідними

Характеристика пилкової сенсibiliзації у дітей Харківського регіону

Таблиця

№ з/п	Найменування алергенів	Кількість визначень	Наявність сенсibiliзації	
			n	%
1	Амброзія	305	168	55,08
2	Кульбаба	306	140	45,75
3	Полин гіркий	306	122	39,87
4	Тополя	397	118	39,73
5	Циклахена	228	90	39,47
6	Соняшник звичайний	305	120	39,34
7	Гречка посівна	215	81	37,67
8	Акація	215	80	37,21
9	Щавель кінський	215	78	36,28
10	Костриця лучна	306	111	36,27
11	Мятлик луговий	301	100	33,22
12	Клен ясенolistний	248	82	33,06
13	Вільха клейка	305	99	32,46
14	Пажитниця багаторічна	229	73	31,88
15	Подорожник великий	291	92	31,62
16	Черемуха	215	67	31,16
17	Дуб	244	74	30,33
18	Верба	215	65	30,23
19	Липа	292	85	29,11
20	Грястиця збірна	285	79	27,72
21	Береза	306	84	27,45
22	Бузина	291	79	27,15
23	Жито посівне	285	77	27,02
24	Лобода	306	80	26,14
25	Волоський горіх	292	73	25
26	Ясень	215	52	24,19
27	Китник лучний	301	72	23,92
28	Кропива дводомна	288	65	22,57
29	Стоколос прямий	306	69	22,55
30	Каштан	292	65	22,26
31	Ліщина звичайна	304	67	22,04
32	Граб звичайний	215	42	19,53
33	Кукурудза звичайна	306	58	18,95
34	Сосна звичайна	241	41	17,01
35	Ялина	214	36	16,82
36	Тимофіївка лучна	259	40	15,44
37	Пирій повзучий	241	26	10,79

алергенами є злаки, кропива (Київ) та дерева (Вінниця) [5]. Ще більші відмінності в спектрі сенсibiliзації виявлені при порівнянні з віддаленими географічними зонами – так, в центральних районах Європейської частини Росії причиною полінозів є пилок лучних трав та дерев (берези, вільхи, горіха, клена, дуба); в Білорусії – пилок диких та культурних злаків; в Казахстані – полин, конопля та злаки [8], в Італії – пилок злаків, кропиви, берези та маслинових [7]; в Індії – пилок евкаліпту та акації. Таким чином, проведене порівняння доводить наявність суттєвих відмінностей в етіології полінозів та є підставою для проведення подальшого вивчення проблеми.

Висновки

1. У 45 % хворих на алергічні захворювання має місце пилова сенсibiliзація.

2. Визначено регіональні відмінності у спектрі пилової сенсibiliзації: в Харківському регіоні найбільш репрезентативними алергенними таксонами є бур'янисті трави (амброзія, полин, цикламена), кульбаба, гречка посівна, щавель кінський, дерева – тополя, акація, клен, вільха, дуб.

3. Отримані результати слід враховувати при проведенні аеропалінологічних досліджень, при діагностиці та лікуванні полінозів.

Література

1. *Аллергенная пыльца и загрязнение атмосферы* [Текст] / В. Н. Кобзарь, Н. Р. Мейер, Г. А. Комаров, Э. П. Харитонов // Иммунология. – 1994. – № 3. – С. 43–45.
2. *Довідник з алергології* (Науково-методичне видання) [Текст] / За ред. Б. М. Пухлика. – К.: ТОВ «Доктор-Медиа», 2011. – С. 158–160.
3. *Ильина, Н. И. Современная фармакотерапия поллинозов: безопасность и эффективность* [Текст] / Н. И. Ильина, О. М. Курбачева // Consilium Medicum. – 2003. – Т. 5, № 4. – С. 226–231.
4. *Недільська, С. М. Місце агробіологічного моніторингу в алергології* [Текст] / С. М. Недільська, О. Д. Кузнецова, О. Б. Приходько // Алергія у дитини. – 2011. – № 9–10. – С. 12–14.
5. *Родінкова, В. В. Аеропалінологічний моніторинг у місті Вінниця: актуальність, мета, результати* [Текст] // Астма та алергія. – 2002. – № 2. – С. 61–64.
6. *Савицький, В. Д. Экология и распространение аллергенной пыльцы в Украине* [Текст] / В. Д. Савицкий, Е. В. Савицкая // Астма та алергія. – 2002. – № 2. – С. 17–20.
7. *Airborne allergenic pollens in Padua: 1991–1996* [Text] / Giorato M., Lorenzoni F. et al. // Aerobiologia. – 2000. – Vol. 16. – P. 453–454.
8. *Kobzar, V. Aeropalynological monitoring in Bishkek, Kyrgyzstan* [Text] // Aerobiologia. – 1999. – Vol. 15. – P. 149–153.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПЫЛЬЦЕВОЙ СЕНСИБИЛИЗАЦИИ У ДЕТЕЙ ХАРЬКОВСКОГО РЕГИОНА

В. А. Клименко, А. В. Серветник, Л. М. Адарюкова

Резюме. У 685 дітей с алергическими заболеваниями в возрасте 3–17 лет изучена пыльцевая сенсibiliзация методом кожного ротационного прик-теста. Сенсibiliзация выявлена у 311 (45 %) детей, среди которых 276 (88,7 %) пациентов имели поливалентную сенсibiliзацию. Установлены наиболее репрезентативные аллергенные таксоны для Харьковского региона: бурьянистые травы (амброзия, полынь, цикламена), одуванчик, гречка, щавель конский, деревья – тополь, акация, клен, ольха, дуб.

Ключевые слова: дети, поллиноз, пыльцевая сенсibiliзация.

THE CHARACTERISTIC OF POLLEN SENSITIZING IN CHILDREN IN KHARKIV REGION

V. A. Klymenko, A. V. Servetnik, L. M. Adarukova

Summary. The pollen sensitizing was determined in 685 children aged from 3 till 17 years with allergic diseases. A method of rotation prick-test was used. The sensitizing was revealed in 311 (45 %) children. 276 (88,7 %) patients had polyvalent sensitizing. The more significant allergenic plants for Kharkiv Region are following: weeds (Ambrosia, Asteraceae, Cyclachaena), Taraxacum, buckwheat, Rumex, trees (Populus, Acacia, Acer, Alnus, Quercus).

Key words: children, pollenosis, pollen sensitizing.